

mar, præf. nostre avia in confessum laudibus intramus; quis ibi jam angustia non erit, cum nos latitia perpetua fuisse excepere.

DISPUTATIO XII.

De absolutione Sacramentali.

Expeditis difficultatibus quæ spectant ad confessionem Sacramentalis, conseqvens est, ut de absolutione, quæ est illius forma & complementum, disseramus, & celebres aliquas difficultates & controversias, que de ipsa agitari solent, breviter ac dilucide refolyamus.

ARTICULUS PRIMUS.

Quæ verba sunt de essentia absolutionis Sacramentalis, & forma Sacramenti penitentie?

§. I.

Quicunquam premissis, difficultas resolvitur.

Cerum est apud omnes, verba antecedentia, scilicet *Miserere nui, Eccl. Dominus noster Iesu Christus absolve te, Et, ac ita subsequenti, Paſſo Domini nobri, Eccl. non esse de essentia absolutionis Sacramentalis, nec ad valorem Sacramenti necessaria, licet preces illæ utilles ac congrue sint, tum ad exoradandæ antecedenter diuinam misericordiam, tum consequenter exaltationem a peccatis, neque necesse est explicare materialm supra quam cadit abfoliatio Sacramentalis; sicut in iudicis humanis & civilibus, non debet necessaria sententia exprimere materialm iudicij: hoc enim ipso quod auditus rei accusacione & tota causa, Judge pronuntiat hunc esse innocentem, vel rem, latice declarat mentem suam.*

Demum quod in solo verbo, *Absolve*, non exprimitur sufficiens forma absolutionis, non minus certum videtur, cum in ea significari & exprimi debat, absolutionem cadere super talen personam delinquentem, accusatum, convictam, penitentem, & confessam talia singularia peccata; unde Christus Joann. 20. dixit: *Quorum remisit peccata, Eccl. ubi & personam designat; & peccata manifestata a penitente presente: Ergo particulariter, non minus est de essentia in forma Sacramenti Penitentie, quam Baptismi, & Confirmationis.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primo: Florentinum & Tridentinum, affigunt formam Sacramenti penitentie, dicunt illam consistere in his verbis: *Ego te absolve* te, Eccl. Ergo consent aliquæ ex verbis sequentibus pertinere essentia. Ita ad formam absolucionis Sacramentalis,

Sed nego Consequentiam, idem enim particulari, &c. addiderint, vel ut abstraherent a controverfis Theologorum qui putant alia etiam verba pertinere ad essentiam hujus forme, vel ut significarent sequentia non esse omittenda, quamvis non sint essentia. Et vero si existimat illa esse essentia, non omittenda paucus affirmat, in articulo mortis, in quo est periculum ne quis decadat ablique beneficio absolutionis, posse Sacerdotem proferre illud verbum, *Absolve*, animo abfolienda peccatis, & censuris, & tunc valide absolvire. Denun. S. Thom. & alii Theologi communiter, assertum formam absolucionis essentialiter salvare in illis verbis, *Ego te absolve*, immo & in solis illis, *Absolve* te, suppresso nomine, *Ego*, utpote quod in verbo prima persona, *Absolve*, subintelligitur; unde idem S. Doctor 3. p. q. 66. art. 3. ad 1. docet illud ad valorem Baptismi non requiri.

Dico igitur, Hæc sola verba, *Absolve* te, esse essentia. Sacramentis Sacramentali, & ad valorem Sacramenti penitentie necessaria.

Probatur primo ratione fundamentali: Ea solum verba sunt de essentia formæ absolucionis, que principalem effectum Sacramenti penitentie significant: Sed sola illa verba, *Absolve* te, non habent: Ergo illa sola sunt essentia absolucionis Sacramentali, & ad valorem Sacramenti penitentie necessaria. Major patet, quia essentia Sacramentorum novæ legi est significare id quod in illis efficitur: Ergo ea tantum erunt de essentia, que sufficient ad significandum effectum Sacramenti. Minor vero staudetur: Verba quædam significantem sumenda sunt ex circumstantiis quæ habent adiunctas, & secundum quæ ex communi hominum institutione, determinantur ad significandum, ut patet in illa forma Baptismi corrupte prolatæ: *Ego te baptizo in nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti*, que ex declaratione Zacharias Papa, validæ est, eo quod prolatæ in talibus circumstantiis, ex communi hominum sensu significant Mysterium Sanctissime Trinitatis, que tamen sub aliis circumstantiis prolatæ, illud non significant: Atqui sola illa verba, *Absolve* te, considerat omnibus circumstantiis in quibus proferuntur, significant principalem effectum Sacramenti penitentie, nam licet ex se indifferentes sint ad significandum tam absolucionem a censura quam a peccatis, prolatæ tamen supra penitentem qui sua peccata confessis est Sacerdoti, determinantur ad significandum absolucionem a peccatis, que est principialis effectus hujus Sacramenti.

3. Probatur secundo conclusio, refellendæ alias sententias supra adductas. Et in primis quod invocatio Sanctissime Trinitatis non sit de essentia absolucionis Sacramentalis,

Respondeo negando cauilem Majoris. Ratio enim ob 7 quæ in forma Baptismi & Confirmationis necessaria est expressio Sanctissime Trinitatis, non est ea quæ ait ait significatio, aliquid in forma omnium Sacramentorum debent tres Personæ Divinae exprimi, cum in omnibus eadem sit dependens ministeria a causa principali; sed quia Baptismus inducit hominem ad fidem, cuius præcipuum mysterium est Trinitas, & Confirmationis reborat ad confessionem.

Objectiones tertio: Illa sunt de essentia forma Sacramenti, fine quibus non significat determinate effectum Sacramenti proprium: Sed sine illis verbis, a peccatis ruit, forma Sacramenti penitentie, *Absolve* te, non significat determinate effectum ejus; cum hæc verba indifferenter sint ad significandum absolucionem a peccatis, vel absolucionem ad excommunicationem & alii censuris: Ergo verba illa a peccatis ruit, sunt de essentia absolucionis Sacramentalis.

Hic objectionati patet solutio ex dictis in prima 9

batione, concessa enim Majori, Minor neganda est; cum enim ista verba, *Absolve* te, in administratione Sacramenti penitentie, proferuntur circa penitentem, confitement peccata sua, habent ex illa circumstantia quod potius

significat absolucionem a censura quam a peccatis,

prolatæ tamen supra penitentem qui sua peccata confessis est Sacerdoti, determinantur ad significandum absolucionem a peccatis, que est principialis effectus hujus Sacramenti.

3. Probatur secundo conclusio, refellendæ alias sententias supra adductas. Et in primis quod invocatio Sanctissime Trinitatis non sit de essentia absolucionis Sacramentalis,

§. III.

Corollarium praecedentis doctrinae.

Ex dictis confutata manet quorundam Recentiorum sententia, qui afferunt verba illa a peccatis, non esse quidem de essentia forma Sacramenti penitentie, esse tamen de integritate illius. Sicut (inquit) in consecratione calicis, verba illa, *Novi & sterni testamenti*, Eccl. non sunt de essentia, sed de integritate forme. Patet, inquam, ex dictis factis hujus sententie, & disparitas ad exemplum adductum, quæ in forma absolutionis illæ particula, a peccatis, nihil significant, quod non significetur implicitè per verba praecedentia, *Absolve* te, ut supra ostensum est; at vero in consecratione calicis verba illa, *Novi & sterni testamenti*, Eccl. qui pro verba & pro multis effundunt in remissione peccatorum, aliquid significant quod non significant etiam implicitè verba praecedentia; sive evan singulis Christi effet, novi Testamenti, sive non, sive efflusus effet pro omnibus, vel non efflusus, reverè effet significare eadem priorum verborum: *Hic est calix sanguinis mei*.

11. Ex dictis etiam inferunt contra Vaquez, gratiam Sacramentalis, remissivam peccatorum, produci in instanti extrinsecus terminativo prolatus horum verborum, *Absolve* te, quamvis ad perfectiore significacionem forma, addat Sacerdos verba sequentia, a peccatis tuis. Patet ex dictis, Sacramenta enim cauillant gratiam, quando significatio essentialis jam est completa: Sed antea illa verba, a peccatis tuis, significatio essentialis absolutionis Sacramentalis est completa, quia completer illis duobus verbis, *Absolve* te, ut supra ostensum est: Ergo & c.

12. Inferunt etiam male dixisse Abulensem 1. parte sui defensori cap. 6. impropicie in forma absolucionis usurpari verbam, *Absolve*; eo quod, inquit, peccata non sunt vincula quæ solvantur, sed injuria & offensa quæ remittuntur; unde non dixit Christus, *Quorum soleritis, sed quorum remisieritis peccata*. Verum hoc fundamentum ruinum est, tunc quia in Scriptura peccata appellantur vincula, Prov. 5. *Iniquitates suis capti ipsum, & funibus peccatorum quisque constringit*: tunc etiam quia ipse Christus usus est verbo *Absolve* Matth. 16. ubi claves promisit Petro his verbis: *Quodcumque soleris super terram, erit scriptum & in celis*. Addo quod hoc verbum remittit, est solum expeditum clavis remissiva peccatorum, verbum autem *Absolve*, aptum est ad designandum solutionem utriusque vinculi, peccati scilicet & censura, unde convenientius in forma Sacramenti penitentie ponitur.

13. Demum ex dictis inferunt, quod cum sola mutatio essentialis reddat Sacramentum invalidum, & de essentia forma Sacramenti penitentie tantum sit ut per modum actus judicialis proferatur, quibuscunque verbis quæ judeciale sententiam exprimit utatur Sacerdos in forma absolucionis, Sacramentum erit validum; unde si Sacerdos diceret, *remitto tibi peccata tua, vel delicta tua sibi condono, vel absolvitur Petrus a peccatis*, valeret Sacramentum; sicut & si forma proferetur sub conditione, puta, *Si non es absolvitus, ego te absolve*; quæ tamen conditione & alia similes non debent adhiberi, etiam mentaliter, nisi ob rationabilem causam.

14. Nota vero Cajetanus in summa, absolucionem datum in plurali, honoris causa, validum esse, peccare tamen Sacerdotem qui illa utitur, recedendo a communis forma Ecclesiæ. Advertit etiam Henriquez 1. 4. de Sacram. c. 11. posse Sacerdotem unica absolutione absolvere multos in causa naufragii, & imminentis periculo mortis, sicut una ablatione baptizari possunt multi. Hoc tamen negat Summa Tabieni, verbo *Absoluo* 1. num. 8.

ARTICULUS II.

An forma absolucionis deprecatoria prolatæ, valida sit?

15. **P**artem affirmativam tenere olim quidam antiqui Theologi, ut Alesensis, Divus Bonaventura, Mayronis, & alius Auctor, quem refert & impugnat D. Thomas opus. 22. ejus sententiam appellans *remeriam & presumptuosa*, ne dicam (inquit) erroneam. Aeriori censure eam nonat Vaquez, Amicus, & alii Recentiores, eam enim absolute *erroneam* appellare non dubitant, cum evidenti discurso (inquit) colligatur esse contra Tridentinum. Hanc tamen sententiam ferre extinximus & repulsa, ac oblizioni tradidimus, de novo suscitaramus duo nuper Doctores, Joannes Morinus, & Joannes Lanyonus, quos ex nostris egregie ac eruditissimum refellunt P. Baronius p. 2. Theologia moralis disp. 2. lect. 3. art. 5. & P. Nicolai 3. p. quæst. 84. art. 3. ad marginem.

16. Addo ex S. Thoma in calce capituli 3. ejusdem opusculi, p. 2. *periculose solam orationem penitentie Sacramento*

Conclusio negativa statuerim.

Dico igitur, absolutionem, ad modum precationis ex 16 presam non esse validam.

Probatur primo argumento assumpto ex Scriptura sacra: nam ut observat Sanctus Thomas opusculo citato, in Sacramento penitentie verba Scriptura non faciunt mentionem de aliquæ deprecatione, sed magis ipsa verbo indicativo usitatur, non enim dicit, *quicunque petoris effovere*, *arire soluta*; sed *quicunque solvere*, Eccl. Si ergo illa tantum dicatur esse soluta quæ habens clavis solvere, qui autem petis aliquis effere esse solvendum, non solvo: miror quæ remittere aliquis afferat esse solvendum regis quæ habens claves non significare se solvere, sed solum regis esse solvendum.

Probatur secundo ex Trid. sess. 14. cap. 3. ubi ait, 17

penitentia formam, in qua precipue ipsius uis sita est, in illis ministris verbis postam est: Ego te absolve, Eccl. Subinde conserit non profici Sacramentum antequam verba illa a Sacerdote proferantur: At si forma absolutionis deprecatoria prolatæ valida est, antequam verba illa, *Ego te absolve*, a Sacerdote proferatur, perficeretur Sacramentum penitentie: Ergo ex Tridentino forma absolutionis deprecatoria prolatæ valida non est. Major patet, sequela vero Minoris sic ostenditur. Tum primum Sacramentum penitentie perficitur, cum primum sufficiens forma proferatur super peccata confessa: Sed antea Sacerdos verba illa, *Ego absolve te*, Eccl. pronuntiaret, proferret sufficiens formam super peccata confessæ, nimirum illa verba, *Dominus noster Iesu Christus per suam plenissimam misericordiam te absolvat*, & illa: *Absolutionem & remissionem omnium peccatorum tuorum tribus tibi omnipotens & misericors Dominus*. Si enim forma absolutionis deprecatoria prolatæ, valida sit, verba illa non possunt non esse sufficiens forma Sacramenti penitentie, cum in illis sit expressa deprecatione pro absolutione & remissione peccatorum, & verba illæ solum differant in modo deprecative & optativo, ab illis, *Absolve* te, que sunt in modo indicativo: Ergo si forma absolutionis deprecatoria prolatæ, valida est, antequam Sacerdos proferret hac verba, *Absolve* te, penitentia Sacramentum perficeretur, & grata peccatorum remissiva conferretur, ut concedit ipse Alesensis, 4. p. quæst. 21. membr. 1. ubi hoc scribit: *in forma absolutionis primitus oratio per modum deprecacionis, & subjunctione absolutionis utriusque vinculi, peccati scilicet & censura, unde convenientius in forma Sacramenti penitentie ponitur*.

18. Demum ex dictis inferunt, quod cum sola mutatio essentialis reddat Sacramentum invalidum, & de essentia forma Sacramenti penitentie tantum sit ut per modum actus judicialis proferatur, quibuscunque verbis quæ judeciale sententiam exprimit utatur Sacerdos in forma absolucionis, Sacramentum erit validum; unde si Sacerdos diceret, *remitto tibi peccata tua, vel delicta tua sibi condono, vel absolvitur Petrus a peccatis*, valeret Sacramentum; sicut & si forma proferetur sub conditione, puta, *Si non es absolvitus, ego te absolve*; quæ tamen conditione & alia similes non debent adhiberi, etiam mentaliter, nisi ob rationabilem causam.

Probatur tertio conclusio ratione quam idem Tridentinus edidit: honoris causa, validum esse, peccare tamen Sacerdotem qui illa utitur, recedendo a communis forma Ecclesiæ. Advertit etiam Henriquez 1. 4. de Sacram. c. 11. posse Sacerdotem unica absolutione absolvere multos in causa naufragii, & imminentis periculo mortis, sicut una ablatione baptizari possunt multi. Hoc tamen negat Summa Tabieni, verbo *Absoluo* 1. num. 8.

ARTICULUS II.

An forma absolucionis deprecatoria prolatæ, valida sit?

Confiratur: *Absolutio est actus auctoritatem exercitans, deprecatione & contra est actus supplicantis: unde qui supplicat, ostendit se potestatis absolvendi non habere, sed ab alio gratiam absolucionis expetere: igitur forma deprecatoria pugnat cum absolutiva.*

Demum suaderi potest conclusio inductione facta per 20 omnia Sacramenta: confit enim ex usi perpetuo Ecclesiæ, omnium formam absolutam esse & indicativam, excepta forma Extrema-unctionis, que debet esse per modum orationis, tum quia Jacobi 5. de illa dicitur, *Oratio fidei salvabit infirmum, & alleboris enim Dominus*, & si in peccatis sit, remittens ei. Tum etiam, quia, ut ait D. Thomas opusculo citato cap. 1. in hoc Sacramentum præter salutem animæ, peccatum falsus corporis, & quia non semper expediat ut hoc conferatur, precatio adhibetur. In hoc vero & aliis Sacramentis confertur aliquis spiritualiter, quod semper expediat conferri, unde non debet forma Sacramenti penitentie, nec allorum Sacramentorum, excepta forma Extrema-unctionis, ad modum precationis exprimi.

Addo ex S. Thoma in calce capituli 3. ejusdem opusculi, p. 2. *periculose solam orationem penitentie Sacramento*

adungi, quia qui precatur tantum veniam, non confert illam infallibiliter, sed dubium relinquunt: oratio enim ut quis absolvatur, promiscue fieri potest, sive is de peccatis contritus sit, sive peccatis adhuc adhereat.

§. II.

Solvuntur objectiones.

- A**dversariorum objectiones levissima sunt, nec subdole indigent ut solvantur. In primis enim vanum est quod illi opponunt, nimur Gracos non nisi deprecative absolvere. Hoc enim falso esse patet ex Gracorum Euchologio, quod Pater Jacobus Goat, Ordinis Predicatorum, Provincie S. Ludovici, qui in partibus Orientalibus, propaganda fidei castra, dum communoratus est, nuper edidit, nam in eo quidem premituntur verbacula hec precatoria: *Dominus noster Iesu Christus & Deus, qui mandatum ligandi & solvendi peccata Discipulis tradidisti, praeter nos (ταποίδιον) omnia peccata tua. Sed orationem hanc consequuntur verba: Ego vero indigne eis servos absolvō te a peccatis tuis (ἀρρώσιον οὐ τὸ πάτωτος αἰτητούσιν) Item: Dominus Iesus qui precepit nos carnem afflans, & universi oris peccatum tollit, delicta tua delectat: Ego vero condono tibi omnia peccata tua.*
- 33** Idem constat ex Arcendo, qui de forma absolvendi Gracorum accurate, & sive dilatib. lib. 4. de Sacramentis cap. 3. ubi nullatenus refert, in qua non sit aliquis propositio, quia auctoritatem sententiae judicialis praeseferat: licet ante & post orationes alias habeat adjunctiones, quemadmodum habet forma confusa Latina Ecclesie: nam in omnibus dicitur, *Ego te absolvō, & ex oratione tuorum peccatorum, id est, Hobes te absolvō. Hobes te venio donum, at quid simile: quod profari Graeca equivalit istis, Ego te absolvō, Ego te dono venia, ut idem Arcadius capite recte ostendit.*

- 34** Non minus frivolum est quod ex Maiore addant Adversarii, non esse inconveniens deprecative absolvere, sicut & Graci deprecative baptismum conseruerunt, cum dicunt, *baptizans Iesu Christi*. Nam enim Maioris hallucinatio ex lingua Graeca imperita provenit, cum Graci dicant *baptizans* quod non idem sonat ac baptizans, sed significat baptizans, ut recte obseruavit P. Nicolai 3. part. quatt. 60. art. 8. & quatt. 95. art. 5.

- 35** Non valeret exemplum quod adducunt de abolutione judiciali seu canonica, ad quam nulla verborum forma prescripta est. Nam, ut recte ait S. Thomas opusculo citato: *Alia ratio est Abolutione ab excommunicatione, que non est sacramentum, sed magis iustitiam, iurisdictionem consequens; & alia de abolutione a peccatis ex Sacramento penitentiae, que consequitur possestum clavium, & est sacramentalis. In illa enim (nempe abolutione judiciali) verba efficaciam habere ab intentione dicitur, unde non resert quibuscumque verbis utatur ad exprimentium suam intentionem: in Sacramento autem verba efficaciam habent ex institutione divina: unde tenenda sunt verba determinata, consonaria divina institutione: institutiones autem dicitur, Quoniamque solvuntur, & haec verba convenienter, Ego absolvō te, ut propriezate secunda sunt;*

- 36** Quod vero dicitur in Canone Multiplex de penit. dist. 1, nempe indulgentiam Dei nisi supplicationis Sacramentum obseruari non posse, quod ex Epistola 99. Leonis Papa defunctorum est, intelligendum est de deprecatione quae premitur abolutione sacramentali, ut interpretatur D. Thomas 3. p. q. 84. art. 3. ad 2. Pontifex enim Sacramentum penitentiae supplicationis appellat, ab oratione deprecative quae abolutione premitur. Neque enim novum est, ut Sacramenta a ritibus accidentibus nomina fortiantur, ut patet in ipso Penitentiary Sacramento, quod manuum impositionis dicitur, quamvis hoc non sit de necessitate Sacramenti, ut distinctione a offenditum est. Vel secundo dici potest, abolutionem Sacerdotum ideo solum a D. Leone, aliusq[ue] Patribus, Orationem sacramentum appellari, qui cum prolatetur in fine promissionis Christi, continet virtualiter vim & rationem orationis, cum quo sit quod non sit formaliter deprecatio. Eodem modo explicari debent verba in Nicolai Cabillas liturgica expositione cap. 29. Sacramentorum quoque remissio penitentibus datum per orationem Sacramentum, cum certissimum est Sacredotes Graeci in forma abolutionis Sacramentum adhibere verba indicativa, in quibus praecepimus vim abolutionis, reponunt, ut constat ex verbis Euchologii Gracorum supra relatius.

- 37** Denunt quod objicunt, nimur modus sicut Apostoli ad sanctorum infirmos non uestabantur forma indicativa, dicendo: *Ego te sanos, sed deprecative dicendo, sancte Iesu Christus;* ita nec ad absolvendos peccatores alia verba quam deprecatoria adhibere debentur; solvitur a D. Thoma art. citato in resp. ad 4. ubi sic ait: *Apostolis non est data potestas, ut ipsi sanarent infirmos, sed ut ad eorum orationem infirmi sanarentur. Eft autem eis collata potestas operandi instrumentaliter sive ministerialiter in Sacramentis,*

Et ideo magis possunt in formis sacramentalibus, exprimere solum suum, quam in formationibus infirmitatum; in quibus tamen non semper modo deprecatio uestebatur, sed quandoque modo indicativa & imperativa: sicut Ad. 3. legitur quod Petrus clando: In nomine Iesu Christi Nazareni, surge & ambula.

Dices: Quamvis Apostolis data fuerit potestas absolvendi a peccatis, illa tamen non erat principalis & autoritativa, sed ministerialis tantum & instrumentaria; Atque modus indicativus, vel etiam imperativus, significat facultatem operandi principalem & autoritativam, ut patet in Principibus & Regibus, qui semper indicative vel imperative loquuntur: Ergo conveniens non est, quod Apostoli, seu eorum in Sacerdotio successores, in abolutione Sacramentali utatur verbis indicativis, sed tantum deprecatis.

Belfondeo quod modus indicativus, vel etiam imperativus, significat quidem potestem operandi autoritativam, sed non semper principalem in judicis, ut patet in judicibus subalternis, qui licet non habent supremam, sed ministeriales tantum judicant potestem, dum tamen condemnationem, vel absolutionem sententiam profundunt, semper loquuntur indicativo modo, vel etiam aliquando imperativo, sed nunquam deprecativo, quia modus deprecatorius in materia judiciali significat solum potestem moraliter intercedendi apud judicem, sed non potestem judicandi & operandi etiam ministeriale.

ARTICULUS III.

An Sacerdos per haec verba, Ego te absolvō, vere penitentem absolvit a peccatis?

Partenegant tenent non solum illi Audtores 35 qui docent, formam abolutionis deprecatorie prolatam, validam esse, sed etiam illi qui existimant, sacramentum penitentiae requirere contritionem ut materia; unde dicunt per formam hujus Sacramenti non significari quod remittantur peccata. Verum in explicando quid significant haec verba, *Ego te absolvō*, ita inter se diffident, ut fere tot sint sententiae, quae capita, Magister enim sententiarum aut horum verborum sensum esse, Ego te ostendo & declaro, absolucionis a peccatis; sicut quando Christus dixit Magdalena, *Remissionis tibi peccatorum: haec enim verba cum fuerint a Christo prolatae, secunda salem vice, haec reddebat sensum, declaro peccata tua tibi esse remitti. Alii dicunt, sensum horum verborum, Ego te absolvō, hunc est: Ego eximo te ab obligatione subiiciendi peccata tua clavibus Ecclesie. Ita Gabriel, & plures ex Nominalibus. Alii hunc sensum dant verbis abolutionis, Ego remitto tibi poenam temporalem peccatis tuis debitam. Ita etiam S. Bonaventura, Hugo vero a S. Vito dicit: *sententia eius, Absolvō te, id est remitto tibi poenam aeternam pro culpa debitam. Tandem Medina, Codice de penitentia, afferit per contritionem liberari peccatores a culpa & poena aeterna, non tamen ab exilio patrie calosis, quam aperit Sacerdos, quatenus habet claves regni celorum; subindeque haec verba, Absolvō te, reddere hunc sensum, Aperio tibi januam regni celorum. Pro declaratione vera & catholica sententia.**

Dico breviter, Sacerdotem per haec verba, Ego te absolvō, vere penitentem absolvere a culpa, & reatu poena aeterna, non solum illum a peccatis abolutum declarare. Probatur primo ex Tridentino scilicet 14. can. 9. ubi sic dicitur: *Si quis dixerit, abolutionem sacramentalem non esse actum iudicinem, sed inuidum ministerium pronuntians, & declarans remissam esse peccata confessi, &c. anathema sit. Item cap. 3. sic ait: Res & effectus hujus sacramenti, quantum ad ejus vim & efficaciam pertinet, reconciliatio cum Deo. Nec dici potest, conciliatio id afferere de hoc Sacramento ratione contritionis, que est pars materialis illud confitentis, non vero ratione abolutionis, que est ejus forma. Non valet, inquam, haec responsio: quia ea ex eodem Tridentino supra dist. 7. ostendimus, solum attributum sufficere ad constitendum hoc Sacramentum; tum etiam, quia idem Concilium ibidem initio capituli ait, praecepimus vobis hujus Sacramenti fidem in forma abolutionis, que in illis verbis, Ego te absolvō, posita est.*

Probatur secundo ex D. Thom. opus. 22. cap. 1. ubi sic ait: *Pater ex dilectis Sacerdotiis, quod habens claves absolvit, presumptum ergo est, ne dicamus errorem, us Sacerdos dicere non posset. Ego absolvō te, quem Dominus absolvit, & absolvit. Et in exemplum assertum quod Apostolus ait. ad Cor. 2. Se donec peccatum in persona Christi, quasi dicat secundum Glosam, *Io absolvit a peccato.* Et mox: *Non est etiam parva anterioris ejus quod in Ecclesia cantur: Jam boni Pastor Petri clemens accipe vota precantium, & peccati vincula resolvo tibi potestate tradita. Peccatis autem tradita Petro est potestas clavium: potest ergo habens**

De Absolutione Sacramentali.

habens claves, dicere, Ego te absolvō. Nec hoc solum convenienter dicere potest, sed & necessarium est videtur, quia sacramenta nos legi efficiunt id quod figurantur. Quibus ultimiis verbis rationem fundamentali nostre conclusiois insinuat, que sic potest breviter proponi. Sacramenta nova legis efficiunt quod significant, haec enim est principia differentia, quam Florentinum assignat inter haec & vetera, quod illa gratiam non hababant, haec solum per passionem Christi dandam figurabant; haec vero & continent, & digne sufficienter consunt: Atque Sacramentum penitentiae habet principia ratione forma quod significat remissione peccatorum: Ergo principia ratione forma eam confert; subindeque Sacerdos per haec verba, Ego te absolvō, vere penitentem absolvit a peccatis.

34 Conformatur: *Iudeo Baptismus cauillat gratiam ablutam a forbidis peccatorum, quia haec verba forma hujus Sacramenti, Ego te baptizo, talem gratiam significant: Sed verba ista, Ego absolvō te, non minus clara gratiam remissivam peccatorum designant: Ego pariter illam sufficientem diligenter conferunt.*

35 Conformatur amplius: *Si Sacerdotes novae legis non vere absolventer a peccatis, sed solum penitentem abolutione declarant, non differunt a Sacramentis galibus; isti enim habent potestem discernendi lepram a non lepra, & declarandi quinam vere essent, aut non essent leprosi: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Minor patet ex Chrysostom. lib. 3. de Sacerdotio cap. 6. ubi sic ait: *Corporis lepram purgare, vel, variis dicam, ne purgare quidem, sed purgans ostendere, Indorum Sacerdotibus licet. At vero tibi non sicut Sacerdotibus, non corporis lepram, sed anima fortes, non dico purgans probare, sed purgans probris concecum est. Addo cum i. Thom. in 4. dist. 18. q. 1. art. 3. qualitatem. 1. ad 1. quod proportionarius operis loqui de Sacramentis & potestate ministrorum: Ergo si Sacramenta novae legis different a veteribus per causilitatem effectivam, per eamdem differunt Ministrorum Evangelici a legalibus.**

Sequitur quartio, non valere modum explicitandi Hugonis a S. Vito, afferentes haec verba, *Absolvō te,* significare, remitto tibi poenam aeternam pro culpa detinam: nam haec explicatio verba Christi & forme abolutionis detinet in sensum improrpionem: etenim poena non est peccatum, licet ex peccato orta sit: unde remittente peccatis, & absolvente a peccatis, vere & proprie non est remittere tantum poenam, ut supra dicebamus. Praterea, poena aeterna simul cum culpa remittitur, & per consequens, si ante abolutionem culpa remissa est, ut vult iste Author, etiam poena aeterna fuit condonata, vel in temporem commutata. Ad quod habens solum peccata venialia, versus absolvitur, & tamen ipsi non remittitur poena aeterna, cum illa peccatis venialibus non sit debita. Ex quo etiam confutatus manet modus dicendi Joannis Medinae, peccata enim peccatorum remissiva conferant. Unde Richardus a S. Vito libro de potestate ligandi & solvens cap. 21. haec explicationem deridens & lugillans, sic ait: *Excas quoniam sententia tam scienda, ut ridenda possitis respetu referre: putatis enim Sacerdotes non habere potestem sensu sententiam, sed ostendendi solvitur; sed nonnullus Dominus dixit, Quod sententia ostenditur, erit sensum 2. Dicunt Sacerdotes non habere potestem remittendi peccata, cum Dominus hoc dicat.*

36 Ex his impugnant manent modi quibus Anthonius supra relati docent Sacerdotem absolvere a peccatis. Constat enim in primis, sensum horum verborum, *Absolvō te, non esse, ego te ostendo seu declaro abolutionem a peccatis; cum Sacerdotibus (ut jam ostentum est) non solum declarent penitentibus peccata ipsorum remissa esse a Deo tamquam auctore & causa principali gratiae: etenim poena non est peccatum, licet ex peccato orta sit: unde remittente peccatis, & absolvente a peccatis, vere & proprie non est remittere tantum poenam, ut supra dicebamus. Praterea, poena aeterna simul cum culpa remittitur, & per consequens, si ante abolutionem culpa remissa est, ut vult iste Author, etiam poena aeterna fuit condonata, vel in temporem commutata. Ad quod habens solum peccata venialia, versus absolvitur, & tamen ipsi non remittitur poena aeterna, cum illa peccatis venialibus non sit debita. Ex quo etiam confutatus manet modus dicendi Joannis Medinae, peccata enim peccatorum remissiva conferant. Unde Richardus a S. Vito libro de potestate ligandi & solvens cap. 21. haec explicationem deridens & lugillans, sic ait: *Excas quoniam sententia tam scienda, ut ridenda possitis respetu referre: putatis enim Sacerdotes non habere potestem sensu sententiam, sed ostendendi solvitur; sed nonnullus Dominus dixit, Quod sententia ostenditur, erit sensum 2. Dicunt Sacerdotes non habere potestem remittendi peccata, cum Dominus hoc dicat.**

37 Dices: *D. Hieronymus supra illud Matthi. 12. Tibi dabo claves regni celorum, haec scribit: itum locum quidam non intelligent, aliquid sensans de supercilie pharisaeorum, ne dannare innocens vel salvare se patens noxiis, cum apud Deum non sententia Sacramentum, sed eorum vita queratur. In Levitico se offendere Sacerdotibus iubens leprosos, quod illi non facientes leprosos vel mundos, sed discernentes qui mundi vel immundis sunt. Quibus verbis videtur Sacerdotes Evangelicos legalibus equiparare in hoc quod fecit illi non mandabat leprosos, sed eos mundos esse ostendit: Ego sensus formaz abolutionis est ita pacifici, Ego declaro te esse absolutionem, & a peccatis mundatum. Idque confirmari potest exemplum Lazari qui prius fuit a Christo resuscitatus, & posset a Diabolis vinculis solitus. Ex quo colligit Augustinus peccatorum prius a Deo intus per gratiam vivificari, quam a Sacerdoti abscondeatur. Kefoponus Hieronymum comparare Sacerdotem Evangelicos legalibus, non in eo quod sicut legales non mandabant, sed tantum mandatos declarabant; sed in eo quod sicut legales non poterant suo arbitrio discernere inter leprosum & lepram, sed solum juxta merita cauisse, ita neque Sacerdotem Evangelicum judicare debent, aut possunt de peccatis, juxta suum beneplacitum, ut possint dannare innoxium, vel absolvire pravum, sed conscientiam uniuscuiusdam dispositionem.*

38 Ad confirmationem respondet Divus Thomas opus. 22. cap. 2. comparationem illam peccatoris cum Lazaro, morem esse, non literalem, subindeque ex illa nullum firmum argumentum posse deduci. Augustinus vero, & ali SS. Patres, qui dicunt peccatorem prius a Deo vivificari per gratiam, quam a Sacerdoti absolvatur, explicanti sunt, non de perfecta vivificatione per gratiam sanctificantem, sed de imperfecta per gratiam proximan, ut cum nova abolutione novum Sacramentum efficeret valeant; sicut eadem aqua que est materia remota Baptismi, pluribus ablationibus super diversas personas applicata, fit proxima materia capax plurium formarum Sacramentalium, subindeque plurimum Baptismatum. Vel sicut idem oleum, quod est materia remota Extreme Unctionis, pluribus unctionibus, non modo diversis infirmis, sed eidem applicata, fieret proxima mate-

Disputatio Duodecima,

materia plurim formarum, ac proinde Sacramenti Extrema-Undionis. Addo quod quando penitentes de iisdem peccatis valide confessi & remissi iterum confiteruntur, verificatur forma absolutionis; quia tunc Sacramentum est vere absolutivum a peccatis, & vero confert gratiam remissivam, & a peccatis solutivam, quamvis per accidentem ponitens illorum peccatorum vinculis non sit ligatus. Ergo licitum est de iisdem peccatis valide confessi & remissi, novam petere absolutionem Sacramentalem. Quod potest confirmari tum ex communii usu & praxi fideliuum, qui sape generales confessiones de peccatis alias confessi facere solent, etiam si nullum dubium habeant quod prior fuerit invalidum. Tum etiam ex Canonc. Quem penit., de penit. 1. ubi sic dicitur: Unde patet quod quanto pluribus confitebantur in se quis turpidum criminis, tanto facilius congequeretur indulgentia remissionis. Quibus verbis non solum approbaratur modus confitendi eadem peccata pluribus Sacerdotibus, sed etiam adiutur causa impulsiva ad id faciendum, quae est facilior consecutio remissionis peccatorum.

45 Dices. Si Sacramentum penitentia circa eadem peccata iterari possit, poterit etiam iterari Sacramentum Matrimonii circa eadem personas Matrimonio jam ligatas: nam sicut per novam confessionem Sacramentalem & dolorem eorumdem peccatorum, ponitur nova materia proxima, supra quam cadere potest nova abdolitio Sacramentalis; ita per novos actus & confessus conjugum supra eadem corpora, ponitur nova materia proxima capta novi Sacramenti Matrimonii.

46 Sed neq; consequentiam & paritatem; materia enim proxima Sacramenti Matrimonii est prima sui traditio conjugi; prima autem traditio non potest iterari circa eadem per se, in Sacramento vero penitentia materia proxima non est prima confessio, & primus dolor de peccatis, sed indifferenter prima vel secunda confessio, & primus vel secundus dolor; unde forma absolutionis non significat determinate primam remissionem peccatorum, scit Matrimonium primam sui traditionem conjugi, sed indifferenter primam vel secundam remissionem, juxta capacitatione subjecti;

ARTICULUS IV.

An absolutione dari posse scripto, vel absentia, vel saltu penitentis absentis Sacerdoti per litteras, aut internumtum confiteri?

§. I
Referuntur sententiae.

47 IN hujus celebri difficultatis resolutione tres reperio. Auctorum sententias. Prima affirmat absolutionem impendi posse per litteras, & absentia, subindeque nec esse de essentia Sacramentalis absolutionis ut profiteratur voce humana, nec quod penitenti proficiat impendatur. Ita docere quidam antiqui Theologi, quorū sententiam fere extingit & oblitterat renovarunt & suscitauit in Hispania aliqui ex Patribus Societatis, qui, ut refert P. Deut. in Tractatu de penitentia, hanc sententiam nec solum in privatis suis collegiis, ut Vallisoleti, Salmanticae, Compluti, tamquam verorem docuerunt, nulla initio adjecta necessitatibus aut articuli mortis limitatione, quam post acres & frequentes precipue nostrorum disputationes apposuerunt, verum etiam aliqui ex ipsis eam typis mandarunt, ut Henricus Henriquez in sua Summa Morali, cuius rei causa prohibita fuisse donec emendaretur, testatur Joannes Baptista Possevinus, Archipresbyter Mantuanus lib. de officiis curiarum cap. 15. Henricus fecutus est Emmanuel Sa in suis Aphorismis Antverpiis anno 1599. & sequenti Lutetiae editis, ubi sic ait: Non licet absentia per nuntium aut per scriptum confiteri, quidam ejunt: ego cum illis sentio, qui & id concedunt, & posse absentem etiam per scriptum absolviri, eus per nuntium. Et rursum: Absolvo posse absentem alii ejunt, alii negant. Ego puto posse, cum causa posse, ut se absolviri quem non poteris, accepta posse absentem posse, si commode non posse vocari ad te, posse absentem absolvire, non solum ab excommunicatione, sed etiam a peccatis. Quod si merito dubitas, an ad absolutionem sit dispositus, potes mente addere conditionem, si es dispositus. Verum Aphorismi illi ab hoc & aliis erroribus a Magistro Sacri Palatii expurgati sunt, cuius correctionis & censure (quam iniquum vult fuisse & ex solo labore Dominicanorum in suos natum) conqueritur Theophilus Raynaudus in dissertatione de Epilogi confititione, ubi etiam fiducie conatur, sententiam istam nostris Thomis olim fuisse communem, & refert ex Facundus opinionem de licita & valida absolutione absentia impedita, ex familia sancti Dominici ortam fuisse, & adoleviisse, ac denique in ejusdem familiæ fini extin-

ctam, atque sepultam esse. Idem assertunt Suarez, Coninch, & alii Societatis Scriptores. Verum hanc calumniam depellit P. Baronius tom. 1. Theologia Moralis disput. 1. febr. 3. art. ultimo, ubi ostendit, nullum Thomistarum clare alteruisse, integrum Sacramentum licite & valide confessi inter absentes, cum S. Thomas in 4. dist. 16. quæst. 3. art. 4. fato aperte docuerit, nullam esse confessionem Sacramentalis absentem factam, quia efficit usum esse in extrema necessitate confiteri laico presenti, quam Sacerdoti absenti. Si qui ergo Thomistarum afflent, penitentem absentem Sacerdoti per litteras aut internumtum confessum, valide ab illo posse absolviri, solum volunt, quod ubi penitentis per litteras misit peccata sua absenti Confessario, si posita in praesentia ejus dicat, quod de omnibus illis se accusat, potest ab eo profite validi abdolvi; quia tunc fit confessio in praesentia Sacerdotis, cum idem sit scriptum illud ratificare in praesentia Sacerdotis, ac illi proficiat confiteri. Unde immixto citantur pro sententia jam adducta & explicata, vel pro alia quam amplectuntur Suarez, Vasq. Toleto, Amicus, Bonacina & alii Recentiores, ex illos, quod, quamvis abdolitio non possit penitenti absenti per scriptum vel nuntium impendi, potest tamen penitentem, qui per litteras vel nuntium absenti Sacerdoti confessus est, ab eo posita presenti, nulla alia peccatorum confessio intercedente, abdolvi. Tertia ergo sententia, que in schola Divi Thome communis est, negat tam absolutionem, quam confessionem fieri posse absenti, subindeque penitentem absentem Sacerdoti per litteras aut internumtum confessum, non posse ab eo profite posita sine nova confessione valide abdolvi.

§. II

Vera sententia tribus sequentibus conclusionibus statuuntur.

Dico primo, de essentia absolutionis esse, ut voce & humana profiteratur, subindeque absolutionem in scriptis datum esse invalidam. Probatur primo ex Concilio Florentino & Tridentino 49 afferentibus verba esse formam cujuslibet Sacramenti, a qua deinde lego excludunt solum Sacramentum matrimonii, dicendo in hoc regulariter tantum verba esse necessaria; specialiter vero de forma Sacramenti. Penitentia assertur etiis verba quæ Sacerdos profert dum dicit, Ego te absolvio, &c. Ex quibus sic arguo: Vel illa Concilio loquantur de verbis propriis dictis, seu voce humana prolati, vel de verbis improprietate, accipiendo verbum pro eo omni quod supplet viceam ipsius, ut sunt natus & scripta. Secundum dico non potest, alias immitto a lege universalis exceptum predicta Concilia Sacramentum matrimonii, qui semper in illo requirunt verba propria vel impropria dicta: Ergo primum est admittendum, subindeque de essentia absolutionis est ut voce humana profiteratur.

Probatur secundo ex D. Thoma 3. part. q. 60. art. 6. ubi docet Sacramenta nove legi essentialemente contare verbi humani, ex quo inferunt Theologi contra Scotum, Angelos de via ordinaria non posse ministrare Sacramenta, etiam per corpora assumpta, quia nequeunt in illis humana verba profere; utpote cum locutio humana sit actio vitalis procedens a principio intrinsecō; locutio vero ab Angelis formata in corporibus allumatis sit ab ipsis Angelis solum extrinsecē absentibus, huiuscmodi corporibus. Sic ergo forma reliquorum Sacramentorum, solo excepto matrimonio, propriis verbis humanis profera est (nemo enim unquam dixit Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Ordinem, Extrema-Undionem perfici tantum scriptis) ita & forma Sacramenti Penitentia. Idque conveniens est, tum ex parte Sacramenti, tum ex parte Ministeri, tum ex parte penitentis. Ex parte quidem Sacramenti, quia cum sit iudicium quoddam solenem pietatis divinae quo reus homo absolvitur, debet sententia absolutionis, sicut in aliis iudicis foeminiis, vocem humana proferi. Ex parte vero Ministeri, quia valde ipsi honorific est, quod expreſſis & formalibus verbis peccatorum absolvat, & peccata dimittat. Ex parte demum penitentis, quia majorum habet certitudinem sue justificationis, audiens sub expreſſis & formalibus verbis latam sue absolutionis sententiam.

Dico secundo. Probatur conclusio ratione fundamentali, quam infinitus Cajetanus in Summa verbo Confessio conditione 11. peritura ex verbis illis forma Absolvo te, nam particula se, vel equivalens, expreſſe ac personam penitentem dirigenda est, juxta Christi institutionem; sicut in Eucharistia verba, Hoc es, ac materiam penitentem diriguntur: unde sicut Sacerdos non potest consecrare panem absentem, ita nec penitentem absentem Sacramentaliter abdolvere.

Dices,

De Absolutione Sacramentali.

51 Dices, penitentis potest absolviri per hanc formam, Absolvo Petrum, vel Absolvatur Petrus, quæ non necesse fatio designat penitentiam absolvendam: Ergo ratio videtur inefficax.

Sed contra: Etenus penitentis potest absolviri per hanc formam, Absolvo Petrum, vel Absolvatur Petrus, quatenus aquivalent isti, Absolvo te, subindeque quatenus ex circumstantiis intelligitur de Petro personaliter praefante: Ergo licet penitentis absolvatur per hanc formam, Absolvo Petrum, vel Absolvatur Petrus, si tamen ille sit absens, soluta erit invalida. Hac conclusio magis patet ex diecione in sequenti.

Dico tertio: Penitentis potest absolviri Sacerdoti per litteras aut internumtum Sacramentaliter confiteri.

52 Probatur primo ex Tridentino fess. 14. cap. 2. ubi dicitur, eos qui se crimine aliquo post Baptismum consumaverint, nonopus repeto Baptismi abhi, sed ante hoc tribunal (penitentia) tamquam res filii voluit Christus, ut per Sacerdotum sententiam, quiesces ad missam peccata ad ipsum penitentes confitevint, posse liberari. Sed ante tribunal isti, aut conigure ad tribunal, nihil est aliud, nisi penitenti confiteri penitentem, & peccata manifester per ipsorum: Ergo ex Tridentino Christus Dominus instituit ut Confessio heret penitenti Sacerdoti.

53 Probatur secundo exemplo leproforum, qui si Sacerdotibus offendere iusti sunt, ut de lepra purgata judicarent; per hoc enim necessarium est indicatur, ut penitentem coram Confessore Sacerdotem se fiant, ac penitentes peccata sua per scriptum declarant, & absolucionem ab illis recipiant. Unde in Decreto dicit. 1. de penit. cap. Quem penit. ex c. 10. libri de vera & falsa penitentia, qui inter opera Augustini repertur, sic dicitur: Precepit Dominus mundandis ut offendentes ora Sacerdotibus (Luce 17.) decens corporali penitentia confessio peccata, non per nuntium, sive per scriptum manifestanda. Dixit enim: Ora monstrare; & omnes, non unus pro omnibus. Non alius statuuntur nuntium qui pro nobis offeratur munus a Mose statuum; sed qui per nos peccatis, per nos erubescatis, erubescantia enim ipsa pars habet remissionis; in hoc enim quod per seipsum dicit Sacerdos, & erubescantia vinit timore offensis, fit venia criminis. Et. Quibus verbis aperte docetur, confessionem sibi proficiant Sacerdoti posse fieri. Unde paulo inferius subditur: Tanta siquaque via confessio est, ut si de se Sacerdos, confessetur proximo, non enim consingit quod penitentis non potest confessari coram Sacerdoti, quem defensione nec locus nec tempus offersit, ut ille cui confessio penitentem solvendam non habeat, fit tamen dignus venire ex Sacerdotis desiderio, qui sibi confiteatur superindumente criminis. Similia docet D. Thomas supra questione 9. art. 2. ad 3. ubi quod in absentia proprii Sacerdotis, patet etiam tunc fieri confessio, & ideo non operis quod per scriptum fiat. Ex quibus aperte colligitur, nullam esse Confessionem Sacramentalem absenti Sacerdoti facta; si enim illa effet valida, male confundet S. Thomas, & Author liberi de vera & falsa penitentia, in extrema necessitate confiteri potius laico praefenti, quam Sacerdoti absenti.

54 Probatur tertio conclusio ex decreto Clemente VIII. qui cum celebraret istam controversiam, que inter Patres Jesuitas & Dominicanos verba, & in Hispania praecipue magno animi ardore & contentione agitabatur, ad suum tribunal adveniatur, & re attente & mature confidata, & auditis omnium Ordinum Theologis, damnavit illam Sacramenti Penitentia administrationem per Epistolam inter absentem, quam nonnullis libris editis Patres Societatis docebant, & quam rumor erat a pluribus illorum usurpari & ad proximam reduci. Emanavit itaque decretum a Pontifice, cuius hec sunt verba: Die 20. Junii anni a Nativitate Domini nostri Jesu Christi 1602, in Generali Congregatione S. Romana & Universitatis Inquisitionis, habita in Palacio Apostolico in monte Quirinali, coram Sanctissimo Domino nostro Clemente divina providentia Papa electo, proposita questione nunc ligata per litteras seu internumtum Confessario absentem peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolucionem obtinere? Sanctissimus Dominus noster, auditis votis Parrum Theologorum, & re cum illustrissimi & Reverendissimi Dominis Cardinalibus, contra haereticam prouinciam generaliter inquisitoribus, matrice ac diligenter considerata, hanc propositionem, feliciter litteris, seu internumtum Confessario absenti, subindeque totum penitentiam Sacramentum posset peragiri inter absentem. Unde interpretatio illa Suaris, non solum a Clemente VIII. sed etiam a Paulo V. fuit reprobat, qui insuper juluit ut ex tomo 5. Suaris in 3. part. sectio integra, interpretationem illam continens, amoveretur, ut patet ex decreto facto in generali inquisitione, & his verbis expresso: Die 4. Julii 1605. Proposita causa P. Francisci Suarez Jesuiti, & consideratis his quæ scriptis tomo 4. in 3. partem S. Thom. scđ. 4. disp. 21. interpretando decretum felicis recordationis Clemente Papa VIII. die 20. Junii 1602. qui damnavit hanc propositionem, videlicet litteris, seu internumtum Confessario absentem peccata Sacramentaliter confiteri, & ab eodem absolucionem obtinere, ac erat magna discussio his quæ idem P. Suarez adduxit in defensionem suis interpretationis; auditis votis illustrissimorum Dominorum Cardinalem, Sanctissimus derexit, dictam interpretationem non subfuisse, & ideo amovendam esse ab eius libris, iuxta decreta alias facta a felicis recordationis Clemente Papa VIII., de quibus in actis S. Officii.

T. 4 Item

Disputatio Duodecima,

59. Item in alio decreto ejusdem Congregationis 20 Julii ejusdem anni, sic habent: *Ex libro Francisci Suarez Jafuis rom. 4. ad 3. p. dyp. 23. sct. 1. n. 12. amboeasur istra scripta verba videlicet: Atque ex hac resolutione, &c. usque in absentia Confessoris. Item P. Suarez, corrigat suum librum, & antequam eviger, oportet, hanc Congregationi, Et rursus die 18. Augusti ejusdem Congregationis aliud editum fuit decretum huius tenoris: Sanctissimus decretus ex tom. 4. P. Suarez Jesuite in 3. p. 5. Thome dyp. 21. de confessione, sectionem quartam cuiusdam est. Utrum de necessitate confessio sit ut penitentis Sacerdotii absenti immediate & per seipsum reveretur peccata sua? etiam esse morborum, nec aliam ejus loco iubrogandam. Ex quibus liquet interpretationem Patris Suaris non posse subfusere. Unde mirum est quod adhuc aliqui ex Patribus Societatis ea tantum, ut videantur esse apud Franciscum Amicum tom. 8. dyp. 11. fest. 4. num. 60. ubi hoc scribit: *Ex his sequitur propositionem Ponitisci intelligi conjunctive; ut non licet per litteras formaliter confiteri & absolviri; non disjunctive, quod confessio ratione materialiter est, ut abfolvitur: non nisi verbis impendi possit, licet Confessio scriptis, & notibus, vel per interpretari fieri valeat.**

Objecies secundum: Absoluto ab excommunicatione, data in scriptis, valida est. Ergo & absoluto a peccatis. Secunda ratio discriminis est, quia plures causae mortaliter impidere possunt penitentem a Confessione vocali, quam Sacerdoti absenti a confessione; confitit enim quod omnes muti, barbari, & ignota lingua homines, verbis nequeant confiteri, unde ut scripta, vel notata, aut interpretari adhuc necesse est. Sacerdos vero, cum possit verbis offerre quae sentit vel judecat, vix illae causae occurrant: que ipsum a vocali forma prolatione impideat valeant; ideoque recte a Christi institutum est, ut abfolvatur: non nisi verbis impendi possit, licet Confessio scriptis, & notibus, vel per interpretari fieri valeat.

Objecies secundum: Absoluto ab excommunicatione, data in scriptis, valida est. Ergo & absoluto a peccatis.

Sed nego consequentiam & paritatem: non enim est demandum ut ratio de abolutione ab excommunicatione, ac de abolutione a peccatis; sed enim absolutio ab excommunicatione non requirit certam formam verborum, ita nec verba propria dicta, quia non operatur ut instrumentum Christi ad effectum supernaturalem, sed ut instrumentum ab solventis, qui in absolvendo ab excommunicatione, ut principalis auctor, ipso sibi instrumentum determinat. Vide quod supra art. 2. §. 2. ex opac. 22. D. Thom. retulimus.

Objecies tertio contra secundam conclusionem: S. Thom. 65 Cantuariensis absens abolutionem petit a Sede Apostolica, teste Scotorum in 4. dyp. 17. Et S. Cyprianus lib. 3. epist. 17. ait quod lapsum per Epifoliam reconciliacionem ab ipso patitur: Ergo absolutio absenti data, valida est.

Ad exemplum de S. Thoma Cantuariensi respondent aliqui Recentiores, factum illud incertum esse ad dubium, quia Scottos non referunt unde historiam illam demonstraverint. Verum illius historia Ecclesiastica parum verisimilis, cum Baronius in Annalibus tom. 12. ad ann. 1164. n. 6. illud plene refutat. Unde respondetur quod S. Thomas Cantuariensis abolutionem Sacramentalem a Sede Apostolica non possulavit, nec eam illi Alexander III. dedit, sed canonica tantum & propter quod non factis animo in Concilio Regis Angliae Ecclesie a se defensio fateretur, & se indignum esse Sacerdotio propter hoc ipsum judicaret, ut ex illius ad Pontificem Episcopum, & ex Pontificis rescripto manifestum est: sic enim habet: *Si te recolis aliquid commissum de quo propria te debet conscientia remordere, quidquid sit, Sacerdoti qui difores & provisus habeatur, sibi confulmus per penitentiam confiteri: quo falso misericors Dominus, qui multo amplius ac cor respicit, id requirit. Quia ratio non currit in Sacramento penitentie, atque quod non per se ordinatur ad bonum publicum & temporale, sed ad bonum privatum & spirituale penitentis. Addo hanc inter. Matrimonium & alia Sacraenta esse differentiam, quod ad cetera omnia requirunt materi & forma physice existentia dum Sacramentum celebratur; ad Matrimonium vero sufficit materia & forma moraliter existens, qualis sufficit ad naturam contractus validi. Quemadmodum etiam ad cetera Sacraenta requirunt essentialiter ex parte forma verba propria dicta, & ore prolati, ad Matrimonium vero sufficiunt natus aut alia signa sufficienter experientia confessio internum. Utique solutio probabilis est, quia vero sit probabilior, in Tractatu de Matrimonio resolvemus, dyp. 2. art. 2. cap. 7a.*

Objecies sexto contra tertiam conclusionem: penitentis confiteri potest per interpretarem: Ergo & per internum aut per episcolam. Unde causa 3. p. 5. cap. Quaest. de adulteria penitentia: *per scripturam recipienda discernitur.*

Respondeo, concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem: notabile enim reperitur discrimen inter eum qui confiteretur peccata per litteras vel nuntium, & illum qui exponit peccata sua Sacerdoti per interpretarem, ex quo nollet sententia illustrari, & confirmari potest. Ille enim qui peccata confiteretur per interpretarem, signo & notu actualiter ostendit Sacerdoti quod ipse dicat id quod interpres dicit: at vero quando internum resoluta peccata Sacerdoti, aut littera in quibus scripta sunt, ab eo leguntur, vel penitentis se habet mere negative, vel faltem cum sit absens, signo aut notu non ostendit se dicere Sacerdoti quod internuntius aut littera dicit: Quare licet penitentis prefaci Sacerdoti per interpretarem confessio, possit valide absolviri, non tamen penitentis qui solum per litteras aut internuntium ei actualiter maneflavit sua peccata.

Ad locum Cypriani dico, ex illi potius colligi oppositum, sic enim habet: *Si qui infirmari periculis occipi fuerint, non expellent penitentiam nostram, quia apud Presbyterum quemcumque presentem, vel si Presbyter repertus non fuerit, & urgore exercit caput apud Diaconum quoque excommunicato facere delicti sui posset. Ubi manifeste penitentia requirit, nec agit de absolutione Sacramentali; alioquin non ferberet, eam in defectum Presbyteri committi posse Diacono.*

Objecies quarti: Sacramentum penitentiae institutum est per modum judicij, ut docet Tridentinum sct. 14. cap. 5. Unde abolutione Sacramentale est quedam sententia in foro conscientiae data: Sed in iudicio forensi Juxta abolutione potest absentem: Ergo in Tribunalis penitentiae Sacerdos poterit penitentem absentem a peccatis abolvere.

Respondeo quod licet Sacramentum penitentiae sit institutum per modum judicij, non tamen quod omnia conventum cum iudicio forensi, sed in multis differt ab illo. Primo quia in tribunali penitentiae, idem est accusator, testis, & reus, quia est iudicium voluntaria initium. Secundo, quia ipso reo credendum est in his quia

De Absolutione Sacramentali.

§. IV.

Solvitur difficile argumentum, de absolutione moribundi, qui in absentia Sacerdotis signa contritionis exhibuit.

Potest hoc argumentum sic breviter proponi. Moribundus qui ante adventum Sacerdotis ostendit signa penitentiae, & petit confiteri, ipso vero Sacerdote adveniente, omnem ultimam rationis amicit, ita ut ipso praesente non possit confiteri, nec ullum signum doloris ostendere, si tamen praefites fide digni testatur ipsam dedisse signa penitentiae, & hoc Sacramentum reconciliationis postulasse, potest valide, immo & debet absolviri. Ergo in aliquo casu valere potest confessio facta in absentia Sacerdotis. Consequenter videtur manifesta, tunc enim Sacerdos non audit confessionem in presencia, nam perinde est ac si infirmus confessus esset per scriptum vel nuntium. Antecedens vero probatur multipliciter, nempe auctoritate Conciliorum, Pontificum, SS. Patrum, & Ritualis Romani, iustis Pauli V. editi, ac deum ratione. In primis enim in Concilio Carthaginense IV. caput 7. sic habetur: *ix qui penitentiam in infirmitate peti, si casu dum ad eum Sacerdos invocatus venit, opere eius infirmitate obnubuerit, vel in phrenesim versus fuerit; donec testimonium qui eum audierint, & accipiant penitentem; & si continuo creditur moriturus, re conciliorum per manus impositionis, & insinuatur ori ejus Eucharista. Deinde in Concilio Araucano I. caput 11. ita dicitur: *sabato immurescens, prout statuum est, baptizari & penitentem accipere potest, si voluntatis praeterventur; donec testimonium aliorum verbis habeat, aut penitentis in suo nro. Item Leo Papa Epif. 91. ad Theodorum Fo-royensem Episcopum, hac de re consultus respondit: Quod si legitur (illi qui penitentiam petant) quod ante possebant, sub praesencia Sacerdotis significare non valentes, testimonium eis fidelium & circumstantiam professe debet, ut simili & penitentem & reconciliationis beneficium consequantur. Denum Paulus V. in suo Rituale sic pretribit: si inter confitendum, vel etiam an sequaque incipiat confiteri, vox & loqua aegrum deficit, notibus & signis constet Sacerdos, quod nec poterit, peccata penitentis cognoscere. Quibus unctione vel in genere, vel in specie cognitis, vel etiam si confitendi desiderium, sive per se sive per alias ostenderit, absolvendus est. Ergo iuxta Concilia, Pontifices & SS. Patres, ac Rituale Pauli V. potest & debet Sacerdos absolvere moribundum, qui ipso absente, signa contritionis exhibuit, subindeque in eo casu Confessio moribundi valida est, licet facta sit in absentia Sacerdotis.**

Ratio etiam id suadet; nam si talis Confessio efficit 75 invalida, vel hoc proveniret ex eo quod non efficit expressiva peccatorum in particulari, vel quia ficeret allorum testimonio: Sed ex neutro capitulo invalida dici potest: non quidem ex primo, quia ad validitatem Confessionis sufficit expressio peccati in genere, ut docet D. Thomas in 4. distinc. 21. question. 2. artic. 2. de eo qui recordatur se peccare, & oblitus est peccati in specie; nam tunc potest & debet confiteri peccatum in genere: Sed confessio per signa aquivaleat Confessioni peccatorum in genere; nam per eam penitentis testatur se peccare, & Confessor novum format judicium quod tandem non habebat: Ergo &c. Neque etiam ex secundo, aliquo non possimus per interpretarem confiteri; Confessio enim moribundi facta Sacerdoti per testem, aquivaleat Confessioni per interpretarem; nam sicut interpres refert peccata confitentes Confessori, ita testis peccata moribundi Sacerdoti: Ergo &c.

Huic argumento respondunt aliqui ex nostris Thomistis, 76 negando Antecedens, existimant enim, non posse Sacramentaliter absolviri moribundum, qui signa tantum doloris ostendit: *Item quia Confessio (inquit) est pars essentialis hujus Sacramenti: Sed qui signa tantum doloris ostendit, non constitutus: Ergo non potest Sacramentaliter absolviri: tum etiam quia hoc Sacramentum est essentialiter iudicium, quod cadere non potest, nisi in rem individualiter notam: Ergo non sufficit Confessio generalis, qua penitentia scripto recipienda; dicendum est, vel corruptio exemplar, & sic corrugendum: Penitentia illi accipenda, id est suscipere injunctam sibi penitentiam debet, ut ab adulterio absolvatur, ut appendix ibi notat, & in Capitularibus Caroli Magni lib. 7. cap. 127. exprimitur. Vel de penitentia sacramentali verba illa intelligenda non esse, sed ea tunc penitentia, quam adultera exhibet marito, ut se fideliorem fore profiteatur.*

Ad id vero quod additur ex cap. Qualis de penitentia adulteria scripto recipienda; dicendum est, vel corruptio exemplar, & sic corrugendum: Penitentia illi accipenda, id est suscipere injunctam sibi penitentiam debet, ut ab adulterio absolvatur, ut appendix ibi notat, & in Capitularibus Caroli Magni lib. 7. cap. 127. exprimitur. Vel de penitentia sacramentali verba illa intelligenda non esse, sed ea tunc penitentia, quam adultera exhibet marito, ut se fideliorem fore profiteatur.

Respondeo, concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem: notabile enim reperitur discrimen inter eum qui confiteretur peccata per litteras vel nuntium, & illum qui exponit peccata sua Sacerdoti per interpretarem, ex quo nollet sententia illustrari, & confirmari potest. Ille enim qui peccata confiteretur per interpretarem, signo & notu actualiter ostendit Sacerdoti quod ipse dicat id quod interpres dicit: at vero quando internum resoluta peccata Sacerdoti, aut littera in quibus scripta sunt, ab eo leguntur, vel penitentis se habet mere negative, vel faltem cum sit absens, signo aut notu non ostendit se dicere Sacerdoti quod internuntius aut littera dicit: Quare licet penitentis prefaci Sacerdoti per interpretarem confessio, possit valide absolviri, non tamen penitentis qui solum per litteras aut internuntium ei actualiter maneflavit sua peccata.

Ad id vero quod additur ex cap. Qualis de penitentia adulteria scripto recipienda; dicendum est, vel corruptio exemplar, & sic corrugendum: Penitentia illi accipenda, id est suscipere injunctam sibi penitentiam debet, ut ab adulterio absolvatur, ut appendix ibi notat, & in Capitularibus Caroli Magni lib. 7. cap. 127. exprimitur. Vel de penitentia sacramentali verba illa intelligenda non esse, sed ea tunc penitentia, quam adultera exhibet marito, ut se fideliorem fore profiteatur.

Verum haec solutio displicet. Primo quia Concilium 77 Carthaginense loqui de absolutione Sacramentali, con-

§. III.

Solvitur objectiones.

61. Objecies primo contra primam conclusionem. Non est in essentia Sacramentum penitentiae, ut Confessio voca fiat, seu per locutionem oris vocalem; unde potest fieri notibus, vel scripto, cum muti ad Confessionem admittantur, quos tanto bono & tali remedio priuari non est conveniens: Ergo similiter non est de effectione abolutionis, ut voce humana profiteratur, sed notibus.

Respondeo quod licet Sacramentum penitentiae sit institutum per modum judicij, non tamen quod omnia conventum cum iudicio forensi, sed in multis differt ab illo. Primo quia in tribunali penitentiae, idem est accusator, testis, & reus, quia est iudicium voluntaria initium. Secundo, quia ipso reo credendum est in his quia

stat.

stat ex verbis illis que retulimus: *Et si continuo creditur morituru, infundatur ergo eius Eucharistia; hec enim dari non solet, nisi prava absolutione Sacramentali. Item patet de Sancto Leone, & agnoscit S. Thomas, & part. quest. 84. art. 3. ad 2. Nam sanctus ille Pontifex paucum ante verba relata, dicit: *Misericordiam dei ita laetibus subvenientibus, & divina sua bonitatis praesidia sic ordinasse erga baptizatos, ut indulgentia Dei, nisi supplicationis Sacrae orationis nequae obtineri. Indeque infert, non esse negandam penitentiam infirmis peccantibus, aut haebatibus tellimonium quod petierunt.**

Secundo, quia D. Thomas opus. 65. §. de Sacramenta Extremi Unctionis aperte docet debere Sacramentaliter absolviri infirmum, qui notitiam vel loquaciam amittit, antequam Sacerdos veniret ad eum. Verba eius sunt: *Si quem infirmus, qui peccat mortalem, amissi notitiam vel loquaciam antequam Sacerdos veniret ad eum, nihil omnino negat eum Sacerdos, quis in tali causa debet etiam baptizari, & a peccati abducere.* Unde illi Thomistae qui oppositum docent, tam auctor S. Doctoris tellimonium non videunt. Nec illorum fundamenta urgunt: ad primum enim responderunt quod Confessio facta per signa, est vera Confessio, fuit illa qua fit a multi per manus, nec enim natus possit gerere vicem verborum, ita & signa. Ad secundum vero dicatur, ad iudicium fori penitentie sufficiunt qualemcumque notitiam qualis a reo hic & nunc haberi potest, nec requiri necessario cognitionem peccati in specie, sed sufficiat notitiam eius in genere, ut supra ex D. Thoma ostendit. Hac ergo solutione pratermissa, vel in sua probabilitate reliqua.

78 Respondeo ad argumentum principale, concessio Antecedente, negando Consequentiam. Nam in nostro casu moribundus quasi per interpres constiterit (quod semper licitum est) facilius per tellimonium eorum qui aduerterit illum possutum Confessarium, vel qui signa contritionis in eis videntur; & alias Confessarius eum habet quasi praesentem moraliter; quia illi est sufficiens prafens, ut certificetur Sacerdos, ipsum non mutasse priorem voluntatem, cum videat illum carere sensu, ab eo tempore quo petivit Confessionem & sic secure absolvitur, & ad minus sub condione debet absolviri. At vero in causa Suarum, Confessarius non habet, nec habere potest certitudinem moralam, quod penitentia priore voluntate non mutaverit, ut supra ostensum est; quare non potest illum absolvere, nisi ratificet Confessionem quam per litteras vel internumtum fecerat, & de peccatis per ditteras, vel internumtum declaratis se dolere testetur; quod est confiteri Sacerdoti praeferi, ut supra in ultima probatione tertia conclusionis declaravimus. Unde licet Clauens VIII. & Paulus V. sententiam Suarum iuste damnaverint, cumque ex quarto eius tomo in 3. partem expungi & amoveri soffrissent, ut ex supra dictis patet: recte tamen posset declararunt, posse & debere Sacerdotem absolvere moribundum, qui ipso absente signa contritionis exhibuit in ordine ad claves Ecclesie, petendo faciliter Confessorem, dummodo sine fide digni, qui de hoc tellimoniis perhibeat, talemque casum non comprehendi in supra dicto decreto, quo Clemens VIII. declaravit non licere per litteras vel per internumtum Confessario absenti Sacramentaliter confiteri. Ex quo intelliges, Theophilum Raynandum difficultatem omnino dissimilare & tegere, atque Lectori illudere, & faciem facere, dum in predicto de Confessione epistolari Ibello contentit, totam de confessione per epistolam vel internumtum controversiam in eo sitam esse, an absolutio Sacramentalis possit impendi moribundis, qui in absentia Confessarii signa contritionis exhibuit. Utnd enim probabilissimum est, & decretis dictorum Pontificum omnino consonum. Illud vero omni probabilitate caret, ut Clemens VIII. in Decreto supra adducto declaravit, merito Suarem, & alios illi afferentes damnaverit.

79 Ex dictis confutata manet Jacobii Baji, aliorumque Recentiorum sententia, qui docent posse absolviri moribundum, quanvis nullum exhibeat signum contritionis & desiderii absolucionis, si vixerit pie, siveque saluis immemor non fuerit & multo magis, si audiendo factum, primitus Confessionem, que sole fieri ab his qui inferunt Sacerdoti; quia (inquit) primum est ipsum penitentie suorum peccatorum; & hoc sufficit ad recipiendo tunc Sacramenta Eucharistie & Extrema-unctionis. Addunt, Clementem VIII. quendam ruentem & fornicateum D. Petri Rome sic absolvire.

80 Verum hoc sententia probabilitate caret, cum enim Sacramentum penitentiae per modum iudicij institutum sit, non potest perfici sine aliqua sui accusatione, qua est pars essentialis illius, & sine qua Sacerdos in foro penitentiae juridice sententiam ferre nequit. Unde non sit par ratio de hoc Sacramento, & de Sacramenta Eucharistie, & Extrema-unctionis. Nec suffici confitio generalis que sit ab his qui Misericordiam in lib. 2. Regum caput 8. Dominus inquit, delect peccatum, sed sine ultiione non defert. Tali enim confessio non est pars Sacramenti penitentiae, sed solum aliquid Sacramentale, per quod in-

terdum remittuntur peccata venialia, sepeque contingit, illam fieri sine ullo protervo dolore de peccatis. Quod vero additur de Clemente VIII. fabulosum est, ut affirmat Cardinalis Delugo hic disp. 17. num. 34. post diligenter inquisitionem a viris gravibus & prudentibus, qui Romae tempore Clementis VIII. commorabantur.

Addo ad integrum & completam refutationem hujus & celebris difficultatis de confessione moribundi, non sufficiere ut moribundus possit Sacramentaliter absolviri, quod ostenderis signa devotionis vel doloris quomodo dicam, sed requiri insuper quod Confessio petierit, & quod talis dolor aliquo modo ad confessionem referatur, quia non est materia pars Sacramenti penitentiae, nisi propter dicti ordinem ad claves Ecclesie.

D I S P U T A T I O X I I I

De Satisfactione.

Ad quest. 12. Supplementi, & tres sequentes,

Satisfactio est ultima pars Sacramenti penitentiae, prius quidem ordine intentione ipsa absolutione, sed posterior ordine executionis: unde de illa postremo agimus, & precedenti Disputationi de abolutione Sacramentali istam subiungimus, in qua de satisfactione, tum ut actus virtutis penitentiae, tum ut pars Sacramenti, breviter differemus.

A R T I C U L U S I.

An homo possit satisfacere de condigne pro pena temporali peccato mortali debita?

N otandum primo, satisfactionem nihil aliud esse quam actionem qua reparatur iniquitas orta ex injuria alteri illata. In quo distinguuntur tum a restitutione, que consilit in actione qua reparatur iniquitas orta ex re aliena abla via invito domino, & a satisfactione, que non est actio ipsius penitentis, sed permissio quadam penae a principio quadam extrinsecis, putata a Judice facta. Unde reus non dicitur proprie satisfactione, cum patitur penas quas promeritus est, sed fons latifatip. Similiter anima purgatorii luentes penam temporalem ipsorum peccatis debitam, non proprie satisfactionem, sed dumatxat satisfactionem.

Notandum secundo, quod offendens Deum per peccatum mortale, duplum facit iniquitatem; unam qua constituit in creatura suum ultimum finem, ex qua incurrit reatum pena aeterna; alteram qua nimis indulget proprie voluntati, & delectationem inordinatam in fructu creature percepit; & ex hac incurrit reatum pena temporalis, juxta illud Apocalyp. 18. *Quoniam glorificatus es, & in delictis suis, tantum date illi tormentum & lacrimam.* Prima iniquitas semper tollitur per contritionem vel per attritionem cum Sacramento penitentiae, non vero secunda; nam remissa culpa per penitentiam, remaneat interdum pena aliqua temporalis luenda; ut contra Lutheranos & Calvinistas docet Tridentinum sesson. 14. cap. 8. his verbis: *Sancta Synodus declarat, falsum omnino esse, & a verbo Dei alienum, culpam a Domino nonquam remitti, quia universaliter etiam pena condonetur: perfectius enim & illustris in farric litteris exempla reperiuntur, quibus prater divinam traditionem, his error manifestissime revincitur.* Exempla vero Scriptura, que in margine citantur, hec sunt: Genes. 3. plures & gravissime pena temporales decernuntur a Deo primis parentibus, pro peccato inobedientie, etiam post ipsius condonationem quod rationem culpe & penae aeternae. Numer. 18. Aaron pro remissione sibi incredulitatem peccato, punitur ibidem a Deo pena temporalis, his verbis: *Pergat Aaron ad populus suos, non enim intrabit terram quam dedi filii Israel, eo quod incredulus fuerit ori meo ad agnos coenitatem.* 2. Regum 12. David post condonata peccata adulterii, homicidii, ac numerationis populi, punitus adhuc sibi postea temporalis.

Favent etiam SS. Patres. Augustinus enim in Enchiridio ad Laurentium cap. 66. verba illa Apostoli expedito: *Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiant multi, ait, haec dicit ab Apollo ad quibusdam temporalibus penas que in hac via peccantibus irrogantur quaeque peccata delentur, non reverteruntur in finem.* Et tract. 124. in Joann, hec scribit: *Cogitare homo carere etiam remissis peccatis, quoniam, us in eam venires missam, primum fuit causa peccatum.* Producitur etiam pena quam culpa in ea parva patueretur culpa, si cum illa finiretur & pena. Item Eucherius in lib. 2. Regum caput 8. Dominus inquit, delect peccatum, sed sine ultiione non defert. Ans enim ipse homo in se penitit, aut Deus percurrit. Simili-

De Satisfactione.

299

Probatur secundo eadem pars ratione fundamentali. 7 Satisfactio illa condigna dicitur, quia est moraliter aquila rei debita: Sed satisfactiones quas Deus exhibemus postea esse moraliter aquales penas temporalis peccato mortali debita: Ergo pro tali pena possimus Deus satisfacie re de condigne. Major pater, Minor etiam videtur manifester; cum enim pena illa finita sit, potest adequare satisfactionem finitam; ratio enim cur nulla satisfactionis pura creature malitia & gravitatem culpa mortalis adequare possit, est quia talis malitia est in generis moris simpliciter infinita, ut in Tractatu de Incarnatione disput. 4. art. 1. declaravimus. Immo ut recte admonet Cajetanus 3. parte quest. 85. artic. 3. actus contradictionis possunt esse illa ferventes & intensi ut excedant debitum penam temporalis, juxta illud Job 6. *Utinam appetenderem peccata mea quibus iram merui, & calamitas quam passio in fateri, quasi arena mari, haec gravior apparet.*

Confirmatur: Si bona justorum opera, facta in gratia, possunt esse valoris moraliter aequalis cum vita aeterna, atque adeo de condigne meritorum gloria; quanto magis possunt esse aequalis valoris cum pena temporalis & finita, restante pro peccatis remissis, que multo minoris est estimatio, subindeque pro illa satisfactione de condigne?

Secunda pars conclusio, quia afferit, purum hominem non posse satisfacere pro tali pena de rigore justitiae, non minus evidens est; ut enim ostendimus in Tractatu de Incarnatione disput. 4. art. 4. ut aliqua satisfactione censeatur esse de rigore justitiae, non sufficit quod sit ad aequalitatem, & tantum a debito solvantur, quantum debetur creditori, sed requiritur insuper quod non fundetur in gratia creditoris, quod fiat ex bonis debitoris, & ex bonis alias indebitis, seu quae nullo alio titulo debentur creditori. Sed haec conditions reperiuntur neque in nostris satisfactionibus, cum illa non sint ex bonis propriis, sed ex receptis ab ipso creditore, qui est Deus, & infinitus titulus illi debentur, subindeque fundentur in gratia creditoris, qui posset, si vellet, alio titulo quam satisfactionis, opera nostra satisfactoria a nobis exigere. Unde Bernardus ait, quod *Dens nos ostendit, cum exonerat; onus enim beneficis, cum exonerare peccatis: Ergo non pollutus satisfacere Deo de rigore justitiae pro pena temporali peccato mortali debita. Quare nostra satisfactiones non pertinent ad justitiam commutativam, sed ad virtutem penitentiae, quae est justitia quodam imperfecta, & pars potentialis justitiae commutativa, ut disp. 2. ostendimus.*

Contra primam partem nostra conclusionis objicunt Adversarii: Qui solvit pretium ordinis inferioris non solvit condigne & sufficienter, tametip pretium illud benigne & misericorditer a creditore acceptetur: Sed pena hujus vice non sunt ejusdem rationis cum penis vita futura, sed multum ipsi inferioris & improportionate: Ergo per illas non pollutus satisfacere de condigne pro penis purgatoriis peccato remisso debitis, tametip Deus pro penis purgatoriis penas hujus vita benigne & misericorditer accepterit.

Hoc est principium, immo & unicum fundamentum, quo Recentiores supra citati moventur ad assertendum hominem per bona opera satisfactoria non satisfacere de condigne pro pena temporali peccato mortali debita. Verum est quod ratione etiam remissis peccatis mortali debita: *Ergo per illas non pollutus satisfacere de condigne pro penis purgatoriis penas hujus vita benigne & misericorditer accepterit.* Nihilominus contra Recentiores etiam sententia est contra Lutheranos & Calvinistas, negantes posse homines illo modo satisfacere Deo pro reatu penae, immo & ullam penam, pro peccatum remisum, Deo luendam superesse, quippe quam totum patitur semper cum culpa remitti. Quem errorem dammant Tridentinum loco supra citato, & can. 12. ubi sic dicitur: *Si quis dixerit, totam penam cum culpa remitti semper a Deo, & anathema sit.* Est etiam contra Michaelem Bajum, nam inter propositiones eius a Pio V. Gregorio XIII. & Urbano VIII. damnatus, has erat 59. Quando per elemosynas, aliasque pietatis opera, Deo satisfacimus pro penas temporales, non dignum Deo precium pro peccatis nostris offerimus, sicut quidam errant auctoribus, nam aliqui effeminae aliquam falem ex parte redemptoris: sed aliqui facilius cuius iniurii Christi satisfacio nobis applicatur. Item 77. sic habet: *Satisfactiones laboris iustificatorum non valent expiate de condigne passam temporalem reficiunt penam condonatam.* Denum eadem pars est contra Recentiores aliquos, afferentes nos a Deo satisfacere tantum de conguo, eo quod pena hujus vite non sint ejusdem rationis cum penis vita futura: qui autem solvit pretium ordinis inferioris, non solvit condigne & sufficienter, tametip pretium illud benigne & misericorditer acceptetur. Nihilominus

6 Probatur primo haec pars ex Tridentino sesson. 14. caput 8. & 9. canon 13. ubi afferit simpliciter & absoluere nos Deo satisfacere pro pena temporali peccato debita: *At non satisfaci simpliciter & absolute, nisi qui de condigne satisfaci: sicut non dicitur simpliciter & absolute mereri, nisi qui mereat de condigne: Ergo homo potest satisfacere de condigne pro pena temporali, peccato mortali debita.*

A R